

СОЛОДКА М. П.

студентка економіко-правничого факультету

Буковинський державний фінансово-економічний університет

м. Чернівці, Україна

Науковий керівник: к.е.н. Збродська О. В.

Вплив кластерних формувань на розвиток підприємства

Забезпечення стійкого розвитку підприємства вимагає від його керівництва постійно звертати увагу на підтримку високого рівня конкурентоспроможності на ринку. У зв'язку з тим, що світова економіка стає все більш глобалізованою досягти цього у сучасних умовах все важче самотійними зусиллями. Формуючи стратегію розвитку підприємства, варто зважати на зазначені тенденції й обирати оптимальні шляхи забезпечення його конкурентоспроможності. На сучасному етапі розвитку світової економіки позитивно зарекомендували себе такі види об'єднань, як кластери. Вони дають змогу оптимально поєднувати інтереси учасників та сприяють досягненню високих результатів внаслідок прояву ефекту синергії [5, с.10, 13, с.4].

Кластерна модель організації виробництва та просування на ринку товарів і послуг сприяє вирішенню ряду економічних проблем регіону, диверсифікації виробництва продукції та послуг, підвищенню їх конкурентоспроможності.

Багато науковців зробили свій внесок у формулювання поняття «кластер», дослідження результатів впровадження кластерної моделі економіки, а також визначення результатів її функціонування.

Перші кроки у формуванні ідеї кластерного підходу здійснив А. Маршалл [8]. Також серед зарубіжних вчених дослідженням проблем формування та ефективного функціонування кластерів можна виділити таких як М. Портер [10], А. Скотт [14], С. Розенфельд [12], та ін. Останнім часом все більшу увагу на ці питання звертають й вітчизняні вчені, серед яких М. Войнаренко [4], О. Амоша [1], П. Бубенко [3], М. Кропивко [5], І. Мартиняк [7], С. Онишко [9], П.

Саблук [13], Ю. Федотова [15] та інші. Вважається, що найбільший внесок у дослідження кластерної моделі економіки здійснив М. Портер [10, с. 81 – 82]

Однак попри зростаючий інтерес до дослідження питань діяльності кластерів, науковці ще недостатньо повно вивчили проблему оцінювання конкурентоспроможного потенціалу розвитку підприємств безпосередньо у кластерних структурах з метою створення умов для формування фінансово стійких конкурентоспроможних на світовому ринку об'єднань [15, с.43].

За визначенням М. Портера, «кластери – об'єднані географічно підприємства та організації, що відносяться до них, які працюють у певній сфері та пов'язані технологіями і досвідом». Зазвичай кластери існують на тій географічній території, де є можливість спрощення процесів комунікації, взаємодії персоналу та логістичної діяльності [10, с. 129].

Основною метою реалізації кластерної політики є забезпечення високих темпів економічного зростання і диверсифікації економіки за рахунок підвищення конкурентоспроможності підприємств, постачальників обладнання, комплектуючих, спеціалізованих виробничих та сервісних послуг, науково-дослідних та освітніх організацій, що утворюють територіально-виробничі кластери [7, с.56].

Формування і розвиток кластерів є ефективним механізмом залучення прямих іноземних інвестицій і активізації зовнішньоекономічної інтеграції. Включення вітчизняних кластерів в глобальні ланцюжка створення доданої вартості дозволяє істотно підняти рівень національної технологічної бази, підвищити швидкість і якість економічного зростання за рахунок підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств, що входять до складу кластера, шляхом: придбання і впровадження критичних технологій, новітнього обладнання; отримання підприємствами кластера доступу до сучасних методів управління і спеціальним знанням; отримання підприємствами кластера ефективних можливостей виходу на висококонкурентні міжнародні ринки [4, с. 85].

Доведено, що новостворені підприємства ефективніше розвиваються у сформованому «кластерному» середовищі. Кластери спроможні підвищувати рівень продуктивності діяльності та економічного зростання.

В галузях промисловості, розташованих у регіонах з великим досвідом роботи кластерів, вищі темпи зростання нових підприємств. Регіони з більшим відсотком зайнятості в кластерах досягають кращих економічних показників (рівня доходів, показників зайнятості) ніж регіони, в яких кластерна зайнятість низька.

Кластери є однією з форм організації ведення бізнесу. Головне, на що націлені кластери — це можливість для бізнесу і для регіону розвиватися не за інерцією. Для бізнесу кластер — це реальна можливість забезпечити собі конкурентоспроможність у майбутньому, тобто, створювати довгострокову стратегію розвитку підприємств на 5—10 років і більше. Кластери складаються з підприємств, спеціалізованих у певному секторі економіки і локалізованих географічно. В економічній системі кластерне об'єднання виконує наступне завдання: сильні підприємства підтягують за собою дрібні [9, с. 57].

Перевагами кластерів для підприємства є:

- менеджмент — залучення досвідчених фахівців;
- ефективність — більша маневреність власного капіталу, раціоналізація використання ресурсного потенціалу, інтенсифікація та диверсифікація виробництва;
- доступ до фінансів — доступ до пільгових кредитів та дотацій залучення приватних інвестицій;
- ефект масштабу — ефективне використання ресурсного потенціалу;
- переваг вертикальної інтеграції — поєднання виробництва з переробкою та реалізацією;
- доступ до ринків збуту (об'ємні партії, можливості виходу на експорт), висока конкурентоспроможність продукції; [11, с. 127]

В Україні перший кластер було сформовано у 1998 році у Хмельницькій області. На сьогоднішній день у вітчизняній економіці діють кластерні

об'єднання в Івано-Франківській, Полтавській, Черкаській, Харківській, Одеській, Рівненській областях, у місті Севастополі. Кластерні об'єднання функціонують в будівельній, швейній, харчовій, туристичній, деревообробній машинобудівній галузях [6, с. 65].

Отже, можна зробити висновок, що протягом останнього десятиріччя кластерна модель економіки служить успішним інструментом розвитку регіонів, а також підприємств. Згідно з результатами дослідження можна зазначити, що об'єднання підприємств у кластери впливає на процеси формування інвестиційних портфелів підприємств. Кластери дають можливість розширити ринки збуту, організувати стабільні зв'язки з споживачами, знизити собівартість кінцевої продукції на основі спільної діяльності виробників, переробників та торгових посередників.

Література:

1. Амоша О.І. Перспективи формування транскордонних єврорегіональних інноваційних систем і нанотехнологічних кластерів / О.І. Амоша, В.І. Ляшенко // Соц.-екон. пробл. сучас. періоду України. – 2008. – Вип. 3. – С. 159-176.
2. Брижань І. А. Вплив кластерних об'єднань на розвиток підприємств і регіонів / І. А. Брижань, І. М. Савицька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – С. 189-194.
3. Бубенко П.Т. Інноваційний розвиток регіонів: монографія / П.Т. Бубенко, О.Б. Снісаренко. – Х. : Вид-во «Форт», 2009. – 160 с.
4. Войнаренко М. П. Кластери в економіці: аналіз теорії і практики : моно-графія / М. П. Войнаренко. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 220 с.
5. Кропивко М.Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. - № 11. – С. 3-13.
6. Мазнев Г.Є. Інноваційні технологічні кластери: особливості та застереження / Г.Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2013. - № 8. – С. 63-67.

7. Мартиняк І. О. Формування кластерної політики як механізму вдосконалення інфраструктури функціонування малого і середнього інноваційного бізнесу в регіоні / І. О. Мартиняк // Регіональна економіка. - 2008. - № 4. - С. 54-62.
8. Маршалл А. Основы экономической науки / А. Маршалл. – М.: Эксмо, 2008. -234 с.
9. Онишко С. В. Державне регулювання кластеризації економіки як напрямок розбудови національної інноваційної моделі / С. В. Онишко // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 11. - С. 55-61.
10. Портер М. Конкуренция / М. Портер. [пер. с англ.] – М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – 608 с.
11. Пуліна, Т. Класифікація кластерних об'єднань підприємств [Текст] / Т. Пуліна // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — Тернопіль, 2011. — № 5-1. — С. 227-236.
12. Розенфельд С. Внедрение кластеров в экономику / Пер. с англ.: Учеб. Пос. / С. Розенфельд. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. - 418 с.
13. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2010. - № 1. - С. 3-12.
14. Скотт // Большая Советская Энциклопедия / Гл. ред.: Прохоров А. М.. — 3-е. — Москва, 1976. — Т. 23. Сафлор — Соан. — 640 с.
15. Федотова Ю. В. Міжнародний досвід формування кластерних структур та можливості його використання в регіонах України / Ю.В. Федотова // Всеукраїнський наукововиробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2010. – С. 42-45.